

TON DERKSEN

**DUBBEL
GEDWAALD**

**PUTTEN II EN DE
RIJSWIJKSE MOORDZAAK**

Dubbel gedwaald

Putten II en de Rijswijkse moordzaak

Ton Derksen

ISVW UITGEVERS

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

7

Inleiding

9

DEEL I

De Puttense moordzaak

HOOFDSTUK 1

Het bewijsmateriaal van het hof – de presentatie

15

HOOFDSTUK 2

Bewijsmateriaal I: de “spermadruppel” op het bovenbeen

17

HOOFDSTUK 3

Bewijsmateriaal II: de uitstrijkjes

31

HOOFDSTUK 4

Bewijsmateriaal III: DNA van Ron onder Christels nagel(s)

33

HOOFDSTUK 5

Bewijsmateriaal IV: Rons bloed op Christels broek

41

HOOFDSTUK 6

Bewijsmateriaal V: de schone slip van Christel

49

HOOFDSTUK 7

**Bewijsmateriaal VI: de vermeende afwezigheid van kennis
betreffende Christel bij Ron**

57

HOOFDSTUK 8

**Bewijsmateriaal VII: de relatie tussen Ron en Christel was niet bekend in Putten
en onder Christels vrienden**

71

HOOFDSTUK 9
De waardering van het door het hof gepresenteerde bewijsmateriaal
89

HOOFDSTUK 10
**Bewijsmateriaal van het OM en de rechtbank: koppen van spermacellen
per gezichtsveld**
97

HOOFDSTUK 11
Ander bewijsmateriaal: sporen die nog niet aan de orde zijn geweest
99

HOOFDSTUK 12
Nog vier ontlastende argumenten
117

Conclusie
131

DEEL II

De Rijswijkse moordzaak

Inleiding
135

HOOFDSTUK 1
De rechtbank en het hof
143

HOOFDSTUK 2
De bankpas, de harde schijf en de USB-stick
149

HOOFDSTUK 3
De duistere beschuldiging van de kappaman aan Rons adres
171

HOOFDSTUK 4
De telefoon van Anneke en de gesprekken van 02.13 uur
177

HOOFDSTUK 5

Ontlastend bewijsmateriaal
183

HOOFDSTUK 6

De plausibiliteit van Arendsens nachtmerrie-scenario
209

HOOFDSTUK 7

Vermeend belastende elementen
231

HOOFDSTUK 8

Snitches — van alle tijden
243

Conclusie
277

Noten
285

Voorwoord

Laat ik meteen over twee dingen heel duidelijk zijn: (1) Ron Pieper is mijns inziens onschuldig in de Puttense moordzaak en in de Rijswijkse moordzaak, en (2) mijn argumenten daarvoor tasten op geen enkele manier de terechte vrijspraak van Wilco Viets en Herman du Bois aan.

De Puttense moordzaak is uniek vanwege de dubbele gerechtelijke dwaling, eerst Viets en Du Bois in Putten I, nu Ron Pieper in Putten II. Even uniek is de dubbele gerechtelijke dwaling waarvan Ron Pieper het slachtoffer is: na de onjuiste veroordeling in de Puttense moordzaak een onjuiste veroordeling in de Rijswijkse moordzaak daar bovenop.

Voor mijn werk over de Puttense zaak is Rons onschuld in de Rijswijkse moordzaak van cruciaal belang. Had hij die Rijswijkse moord wel gepleegd, dan had ik dit boek niet geschreven. Een tweede gerechtelijke dwaling in Putten zou schrijnend zijn – en ook een moordenaar behoort niet ten onrechte voor een andere moord veroordeeld te worden – maar in dat geval had ik beide zaken aan de advocaten overgelaten. Nu Ron Pieper mijns inziens in beide moordzaken onschuldig is, kan ik niet met een studie van Putten II volstaan. De lezer zou zich terecht afvragen waar al die drukte over Putten II voor nodig is, wanneer Ron wel schuldig zou zijn aan de Rijswijkse moord. Het is aldus zijn dubbele onschuld die een boek over beide zaken vergt.

Bij het schrijven van dit boek heeft, zoals altijd, mijn vrouw Henny alles wat ik schreef van aanhoudende kritiek voorzien. Rons advocaten Ruud van Boom en Michael Berndsen waren niet minder kritisch. Ze waren ervan doordrongen dat zeker in deze twee zaken een argument alleen waarde heeft wanneer het tot op het bot getoetst is. Wetenschapsfilosoof en psycholoog dr. Monica Meijnsing is al even meedogenloos te werk gegaan. Mijn immer meelevende burens Nel Sewing en Fred Ostermeier gaven commentaar en correcties op de laatste versie. Hun allen ben ik veel dank verschuldigd.

Ik dank ook prof. P. de Knijff voor zijn behulpzame antwoorden betreffende DNA-perikelen, alsook specialist Forensische Informatievoorziening Paul van Slooten voor zijn uitleg over het politieonderzoek naar zaadvocht.

De zinsvolgorde in de citaten heb ik soms zonder dat te zeggen aangepast. Ook heb ik, wanneer het geen verandering in de betekenis tot gevolg had, citaten ingekort zonder vermelding in een noot. (Daar zijn er al genoeg van).

Veel namen heb ik geanonimiseerd. Zo komen rechercheurs er nu zelf verdacht uit te zien als rechercheur Jan M. Deskundigen houden onvermijdelijk hun eigen naam. De officier van justitie en de advocaat-generaal worden de officier en de AG (= de officier in hoger beroep).

Vaak noem ik Ron Pieper in dit boek kortweg Ron, ofschoon ik hem nog nooit heb ontmoet.

Inleiding

De Puttense moordzaak staat bekend als een gerechtelijke dwaaling. Op basis van bekentenissen werden Wilco Viets en Herman du Bois in 1995 veroordeeld voor doodslag op en verkrachting van Christel Ambrosius. In 2002 zijn ze na veel werk van Peter R. de Vries in een herziening terecht vrijgesproken.

In Putten I en II speelt een *spermadruppel* die op zondag 9 januari 1994, de dag van de moord, op de binnenkant van het bovenbeen van Christel is aangetroffen, een grote en ook wisselende rol. Deze spermadruppel werd aanvankelijk door het OM gezien als een daderspoor, maar na de bekentenissen van Viets en Du Bois veranderde het OM zijn standpunt: de spermadruppel kon geen daderspoor zijn want het DNA van verdachten Viets en Du Bois kwam niet overeen met het DNA van de spermadruppel. Die spermadruppel was dus kennelijk oud zaad van een minnaar dat tijdens de verkrachting door de geslachtsdelen van de niet-ejaculerende verkrachters naar buiten was gesleept. Aldus geduid stond niets een veroordeling van de bekende Viets en Du Bois in de weg.

Peter R. de Vries benaderde gynaecoloog professor Eskes, de man van de sleeptheorie, en hield hem voor dat hij door de politie fout was voorgelicht.¹ Na kennis genomen te hebben van het dossier, 'verwees Eskes de hele sleeptheorie naar het rijk der fabelen', aldus Peter R.² Mede dankzij twee haren die op de PD waren gevonden en die niet van Viets en Du Bois afkomstig bleken te zijn, werden Viets en Du Bois op 24 april 2002 in een herzieningsprocedure door het hof in Leeuwarden vrijgesproken.

Met het vervallen van de sleeptheorie herkreeg de spermadruppel zijn oude status van daderspoor: het was tóch vers zaad op de plaats delict verschoten. En aldus moest Ron Pieper wel de dader zijn, toen in 2008 zijn DNA met het DNA-profiel verkregen uit de spermadruppel overeen bleek te stemmen.

In mijn analyse zal ik laten zien dat het zaad op het bovenbeen

geen daderspoor is. De zogenaamde “spermadruppel” bestaat voor het grootste gedeelte uit vagina-slijm van Christel dat tijdens de moord uit haar vagina is geperst. In dat slijm zitten zaadcellen van Ron. En het zijn *alleen* zaadcellen, onder andere omdat (i) er geen zaadvloeistof in het spoor op het been zat, (ii) er geen vlek met zaadvloeistof onder haar vagina op de grond lag, en (iii) de foliën met microsporen van de vloer onder en naast Christel geen restanten van zaadvloeistof bevatten. De consequentie is dat het in de zogenaamde spermadruppel toch om oud zaad gaat, mogelijk van een dag tevoren. Dit heeft een belangrijke implicatie: in plaats van te garanderen dat Ron tijdens de moord op zondag op de PD was, impliceren deze zaadcellen dat Rons verhaal van zaterdagavondseks, de zaterdag voor de moord op zondag 9 januari 1994, met Christel heel wel waar kan zijn.

Het hof heeft, in navolging van het OM, Rons verhaal niet geloofd, met als voornaamste argument dat niemand in Putten weet had van die beweerde relatie. Maar dit vooronderstelt dat de 23-jarige Christel naar haar vriendinnen toe transparant was over een terloopse minnaar van 18 jaar. We zullen zien dat dat een dubieuze veronderstelling is.

Het hof verbaast zich er ook over dat Ron niets van Christels fysiek en haar sociale leven afwist. Dat gebrek aan intieme kennis verwijst de seks op zaterdagavond naar het rijk van Rons verzinsels. Bij nadere analyse blijkt Rons vermeende niets-weten-van-Christel een mythe, althans wat haar fysieke eigenschappen en haar kleren betreft. De kennis die Ron op die punten tentoonspreidt, is heel veel waarschijnlijker gezien vanuit het scenario dat hij een van Christels minnaars was, dan vanuit het hof-scenario waarin hij Christel alleen van de PD zou kennen. Die kennis is daarmee ook heel veel waarschijnlijker gezien vanuit het onschuld-scenario dan vanuit het hof-scenario waarin hij de moordenaar is.

Ook ontlastend voor Ron zijn allerlei andere sporen die op de PD zijn gevonden, zoals een haar van een onbekende man in de hals van Christel, een schaamhaar van een onbekende man op haar trui, en het DNA van een onbekende man in en bij haar vagina. Al deze sporen wijzen op andere, onbekende mannen met wie Christel contact had. Al deze onbekende mannen hebben betere papieren voor het ouderschap dan Ron, wiens DNA-sporen, afkomstig uit de zaadcellen, *alleen* naar seks op een avond vóór de moord wijzen.

Ik sluit mijn studie over de Puttense moord af met nog vier andere, ontlastende argumenten. Mijn conclusie zal zijn dat Ron niet

de moordenaar is: het aanwezige bewijsmateriaal verbindt hem met zaterdagavondseks, en juist niet met de zondagmiddagmoord.

De Rijswijkse moordzaak: Ron weer geen dader

Tijdens zijn proces in de Puttense zaak is Ron gekoppeld aan de Rijswijkse moord op Anneke van der Stap. Door de rechtbank is hij in de Rijswijkse zaak vrijgesproken. Het hof kwam op basis van nagenoeg hetzelfde bewijsmateriaal tot een veroordeling voor doodslag.

Ik meen dat de rechtbank in de Rijswijk-zaak gelijk had: ze had onvoldoende bewijs om Ron voor de Rijswijkse moord te veroordelen. Ik meen ook dat een nadere analyse een veel positievere beoordeling toelaat: Ron is onschuldig, ook in de Rijswijkse zaak. Er zijn inderdaad bepaalde omstandigheden die op het eerste gezicht zwaar belastend lijken. Maar die omstandigheden passen ook, *en beter*, bij het onschuld-scenario. Daarnaast is er veel ontlastend bewijsmateriaal dat verkeerd is geïdentificeerd. Dat moet nog bewezen worden, en daar gaat dit boek over.

Twee gerechtelijke dwalingen op een rij: wie gelooft dat nou?

De Puttense moordzaak staat inmiddels bekend als een gerechtelijke dwaling. Na een toegekende herziening heeft het hof de aanvankelijk veroordeelde mannen (*terecht*, ik zeg het nog maar eens) vrijgesproken. Je zou zeggen dat in de tweede ronde de rechters en de raadsheren gewaarschuwd zijn, zeker met alle media-aandacht. ‘Dit gaat ons niet weer gebeuren’. Dus, zo lijkt de conclusie, twee keer achter elkaar een gerechtelijke dwaling kun je wel vergeten.

Dit argument is evenwel gebaseerd op een denkfout: wanneer je van tevoren had voorspeld dat in de Puttense moordzaak het rechtssysteem twee keer zou dwalen, dan zou je inderdaad een hele kleine kans hebben gehad. Maar nu er al één gerechtelijke dwaling gemaakt – en erkend – is, is de kans op een volgende gerechtelijke dwaling weer nagenoeg gelijk aan de kans op een eerste gerechtelijke dwaling. Weliswaar zullen de rechters na één gerechtelijke dwaling waakzamer zijn, maar een gerechtelijke dwaling komt doorgaans niet uit het niets. Het bewijsmateriaal is kennelijk gecompliceerd. Dat verhoogt de kans op een tweede dwaling. Media-aandacht leidt enerzijds tot grotere zorgvuldigheid, maar anderzijds creëert de publieke zekerheid een verwachtingspatroon dat een rechter hoe dan ook zal beïnvloeden. Het feit dat we er in de Puttense moordzaak al

Er ging veel mis in de Puttense moordzaak. De twee mannen die in eerste instantie werden veroordeeld voor de moord op stewardess Christel Ambrosius kwamen vrij nadat de Hoge Raad de eerdere vonnissen ongeldig verklaarde.

Vervolgens was een nieuwe dader snel gevonden: Ronald P., een kleine crimineel, wiens zaadcellen, samen met biologisch materiaal van meerdere andere mannen, op het lichaam van het slachtoffer waren gevonden. Na deze veroordeling ('Putten II') oordeelde het Haagse hof dat Ron P. ook de waarschijnlijke dader was van de moord op de Rijswijkse studente Anneke van der Stap. De ene moord maakte de andere waarschijnlijker.

Maar wat als de eerste moord helemaal niet waarschijnlijk was? Aan de hand van grondige analyse van de sporen en eerdere getuigenverklaringen laat prof. Ton Derksen overtuigend zien dat Ron P. niet de dader kan zijn in de Puttense moordzaak. En ook in de Rijswijkse moordzaak klopt het bewijs niet.

